

ЕКОНОМІКА ЯК НАУКА. ТЕОРІЯ, ПОЛІТИКА І ПРАКТИКА

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2022.62.0.6201>

УДК: 330.101.8

JEL A10, B41, B21, B22

ПРО ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ВУЗЛОВИХ ТЕРМІНІВ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

Степан Панчишин

Львівський національний університет імені Івана Франка,
79008, м. Львів, просп. Свободи, 18,

e-mail: stepan.panchyshyn@lnu.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6203-4789>

Анотація. Метою статті є з'ясування обставин актуалізації терміна «фундаментальна економічна наука (ФЕН)» та уточнення економічного змісту низки понять, в тому числі запозичених з англomовної економічної літератури. Використано методи зіставлення та порівняння, єдності історичного та логічного, аналізу та синтезу. Автор обґрунтовує тезу, що необхідність переходу до використання терміна «фундаментальна економічна наука» для позначення теоретико-методологічної бази розвитку галузей економічного знання зумовлено тим, що нині у цій функції використовують термін «економічна теорія», який має інший економічний зміст у світовій економічній науці. Автор виходить з того, що застосування запозичених з інших мов термінів не засмічує українську мову, а навпаки, дає змогу описати певне економічне явище або процес одним словом замість використання кількох слів або навіть цілого речення. Проаналізовано тлумачення терміна «економічна система» у вітчизняній науці та освіті як єдності продуктивних сил, економічних відносин і механізму господарювання і показано його методологічну неспроможність і помилковість й навіть небезпеку для суспільства. Запропоновано авторський підхід до тлумачення економічного змісту низки термінів макроекономіки і мікроекономіки.

Ключові слова: фундаментальна економічна наука, економічна теорія, політична економія, економічна система, благо нижчої споживчої цінності, видатки, витрати, терміносистема, мультиплікатор.

Постановка проблеми. Кожна галузь науки та її підгалузі творять свою терміносистему як сукупність термінів у формі теорій, категорій, понять, моделей, концепцій тощо, за допомогою яких досліджують і виявляють взаємозв'язки між різними явищами і процесами в певній галузі знання. Усі поняття у терміносистемі мають бути структуровані та стандартизовані. Це означає, що науковці приймають

єдине значення і зміст кожного наукового терміна та їхню внутрішню субординацію. Ще однією умовою формування терміносистеми науки є відповідність і точність вітчизняних та іноземних термінів, що віддзеркалюють певне явище чи процес.

У вітчизняній економічній науці радянського періоду значна частина термінів була заідеологізована і відірвана від світової економічної науки. З відновленням державної незалежності в українську економічну науку увійшли сотні нових наукових термінів таких підгалузей економічного знання як макроекономіка та мікроекономіка, але не всі були точно відтворені українською мовою. Наліт «ідеологізації» ще досі відчутний у тлумаченні низки термінів. При цьому вкрай суперечливо визначають навіть і предмет, і об'єкт складників фундаментальної економічної науки – політичної економії, макроекономіки, мікроекономіки та історії економічних учень. Усе це актуалізує дослідження термінології фундаментальної економічної науки.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній економічній науці донедавна термін «фундаментальна економічна наука» не використовували. Зокрема, він ще відсутній у тритомній Економічній енциклопедії, яка вийшла у 2000–2002 роках за редакцією проф. Мочерного С. В. Необхідність запровадження цього терміна для позначення теоретико-методологічної галузі впливає із термінологічної суперечливості і нечіткості, що склалася на початку ХХІ ст. у назвах підгалузей економічного знання.

Упродовж усіх десятиліть більшовицького періоду теоретико-методологічною базою розвитку економічної науки була політична економія. На рубежі 80–90 років ХХ ст. від політичної економії як галузі науки та нормативної університетської дисципліни українські економісти відмовилися. Політична економія зникла з освітніх програм підготовки фахівців та дисертаційного процесу. Одночасно в освітній процес увійшли такі дисципліни, як макроекономіка, мікроекономіка та економічна теорія. Економічний зміст макроекономіки і мікроекономіки, їх об'єкт і предмет вітчизняні економісти визначають так, як і у світовій економічній науці. Щодо економічної теорії, то її зміст і структуру тлумачать неоднаково.

Одна частина вітчизняних економістів вважає, що економічна теорія є сучасною назвою політичної економії. Тому економічна теорія якби успадкувала зміст радянської політичної економії, правда, дещо підправлений. Інша частина тлумачить термін «економічна теорія» значно ширше. Економічна теорія, на думку цих економістів, містить політичну економію, макроекономіку та мікроекономіку і становить теоретико-методологічний фундамент економічної науки. Ще одна група економістів відкидає обидва наведені підходи до визначення економічної теорії і розглядає її як метод чи інструмент економічного аналізу. Не дивно, що Науково-методична підкомісія МОН України зі спеціальності 051 «Економіка» не внесла дисципліну «Економічна теорія» у перелік дисциплін з предметного тесту для вступу до магістратури, хоча цей курс вивчають студенти-економісти переважної більшості університетів країни. Підкомісія, очевидно, взяла до уваги вкрай суперечливий зміст цієї дисципліни, про що можна судити з наявних підручників. У цих підручниках в одних темах пояснюють певні економічні явища або процеси на основі марксистського підходу, а в інших темах – неокласичного тощо [1, с. 62–65, 128–135].

У світовій економічній науці термін «економічна теорія» використовують не часто. Щодо його змісту, то *Oxford dictionary of Economics* дає таке визначення: «економічна теорія» – це та частина економічного дослідження, яка зосереджується на побудові економічних моделей та розвитку математичних методів, призначених для їхнього аналізу [2].

Отже, у вітчизняній економічній науці та освіті склалось неоднозначне і суперечливе тлумачення одного із її вузлових термінів – економічна теорія. Вхідження України у світовий науковий і освітній простір вимагає узгодження і гармонії наукової термінології, тобто потрібна однозначна відповідність вітчизняних та іноземних термінів. Тому заміна терміну «економічна теорія» на «фундаментальна економічна наука» є по суті єдиним виходом із нинішньої суперечливої термінологічної ситуації.

Кабінет міністрів України затвердив «Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (Постанова № 266 від 29 квітня 2015 р.). У галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки передбачено спеціальність 051 «Економіка». Проте фундаментальну економічну науку не можна коротко назвати економіка. Річ у тім, що у вітчизняній науці терміни «економіка» та «економічний» ще не відокремились від функціональних та галузевих економічних наук. Зокрема, у дипломах докторів наук за спеціальностями 07 галузі знання передбачено запис: «доктор економічних наук».

Терміни фундаментальної економічної науки можна класифікувати за різними критеріями. Однією із найочевидніших є класифікація, що відбиває, які групи людей використовують ці терміни і поняття. За цією класифікацією можна виокремити чотири групи (ряди) термінів [3, с. 5]. Перша група містить терміни та слова, які вживають і в економічній науці, і побутовій мові. До них належать витрати, видатки, ціна, гроші, фірма, підприємство, заробітна плата, прибуток, амортизація, інфляція, податки, безробіття, продуктивність праці, ефективність, зайнятість, експорт, імпорт, зовнішня торгівля, бідність, багатство, дохід, попит, пропозиція і т. д. Для вживання цих термінів носіям мови не обов'язково знати глибинний економічний зміст та взаємозв'язки цих термінів як економічних змінних, достатньо усвідомлювати їх призначення та місце в економічних процесах.

Візьмемо для прикладу термін «гроші». Усі дорослі члени суспільства не можуть обійтися в сучасній економіці без грошей (доходу), і без вивчення економічних дисциплін добре усвідомлюють основні напрями використання грошей – придбання різних життєвих благ (продуктів харчування, одягу, оплата комунальних послуг тощо) та заощадження у вигляді готівки, вкладів у банках чи купівлі цінних паперів тощо. Економісти виявляють внутрішній зміст грошей, їх еволюцію. Гроші, як відомо, надзвичайно складний для аналізу об'єкт. Економісти уже кілька століть намагаються з'ясувати природу грошей і взаємодію фізичної та монетарної економіки. У світовій економічній літературі є кілька підходів до тлумачення суті грошей. На жаль, у вітчизняних підручниках і навчальних посібниках з політичної економії, які опубліковано уже у другому десятилітті XXI ст., центральне місце в аналізі грошей ще займає еволюція форм вартості, суть закону грошового обігу К. Маркса і т. д. [4,

с. 70, 84–85]. Авторам підручників і навчальних посібників з політичної економії чи економічної теорії, на наш погляд, варто ознайомитись із тлумаченням суті грошей та їх функцій у світовій економічній літературі.

Терміни «витрати» і «видатки» найчастіше використовують у побутовій мові як синоніми. І у цьому нічого дивного немає, оскільки обидва означають витрачання коштів. Проте з позиції економіста–аналітика між цими термінами є істотна відмінність. Витрати несуть лише фірми будь-якої форми власності на виробництво товарів і послуг. Усі економічні суб'єкти, купуючи кінцеві товари і послуги, здійснюють видатки. Державна служба статистики України щоквартально публікує дані про «Витрати і ресурси домогосподарств України (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств)». Оскільки домогосподарства не виконують виробничої функції, то у назві цього обстеження потрібно вживати термін «видатки», а не «витрати».

Друга група (ряд) термінів – це поняття та категорії, які використовують лише економісти-аналітики, зокрема економічний закон, економічна система, ізокванта, граничний продукт фактора, міжчасова бюджетна пряма, мультиплікатор, рецесійний розрив, крива Лафера, пастка ліквідності, кейнсіанський хрест, залишок Солоу, верифікація, альтернативна вартість, ін'єкції, витікання, макроекономічна пропорція, вічний психологічний закон, загадка споживання, стаціонарний обсяг капіталу, стагфляція, ефект витіснення, первинний дефіцит бюджету тощо. Більшість термінів другої групи дослідники визначають однаково. Ці терміни стали частиною терміносистеми вітчизняної фундаментальної економічної науки. Проте низка термінів ще не має однозначного тлумачення і дослідники вкладають у них різний економічний зміст, що ускладнює процеси наукового пошуку.

Одним із базових наукових термінів у фундаментальній економічній науці є «економічна система». Цей термін набув особливої важливості і навіть популярності з 1960-х років ХХ ст. після публікації праць американських економістів В. Голубничого і А. Оксенфельда. Поступово склалась економічна компаративістика як важлива частина сучасної політичної економії. У вітчизняній науці є два основні підходи до тлумачення терміна «економічна система».

Одним із цих підходів був розвинений К. Марксом у середині ХІХ ст. і дещо доповнений його послідовниками. Цей підхід можна назвати марксистським, або матеріалістичним. У більшості вітчизняних підручників з політичної економії чи економічної теорії викладено саме марксистський підхід. За цим підходом виокремлюють три основні складники економічної системи – продуктивні сили, економічні відносини та механізм господарювання [5, с. 69]. Ці складники не є беззмістовними чи хибними. Зокрема, продуктивні сили як сукупність засобів виробництва і працівників, що володіють знаннями, навиками до праці і виробничим досвідом та урухомлюють капітальні блага, характеризують такі економічні індикатори як капіталозброєність, продуктивність праці, енергомісткість тощо.

Одночасно, за цим підходом, в економічних відносинах як стосунках, взаєминах між людьми з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання життєвих благ

виокремлюють техніко-економічні, організаційно-економічні та соціально-економічні (виробничі) відносини. Цю класифікацію економічних відносин так само немає підстав вважати помилковою чи шкідливою. Проте наступний етап у побудові конструкції економічної системи з позиції матеріалістичного підходу є, на наш погляд, глибоко помилковим і не відповідає реаліям економічної дійсності. Цей етап полягає у виявленні змісту виробничих відносин та взаємодії продуктивних сил і виробничих відносин. Згідно з марксистським підходом, в основі виробничих відносин лежить власність на капітальні блага, або економічна власність. Ця власність виростає із технологічного способу виробництва і визначає специфіку економічної системи, мету її функціонування, стимули чи примуси до праці і господарської діяльності, принципи розподілу виготовлених життєвих благ тощо. При цьому зміна форми власності, а отже і виробничих відносин є природно- еволюційним процесом. Це твердження хибне, бо зміна форм власності найчастіше зумовлена широким колом чинників, зокрема рішеннями політичних структур та інституцій, ціннісними чинниками тощо. Крім того, глибоко помилковим і небезпечним для суспільства є твердження прихильників матеріалістичного підходу, що між продуктивними силами і виробничими відносинами неминуче виникає суперечність, яка веде до загострення класової боротьби та соціальних революцій.

Така конструкція економічної системи є внутрішньо суперечливою, не підтверджується історичним розвитком суспільства і її має відкинути вітчизняна фундаментальна економічна наука. Цю концепцію економічної системи потрібно перемістити в історію економіки та економічної думки.

Економічну систему як науковий термін, на наш погляд, необхідно тлумачити як у світовій економічній науці: спосіб організації або сукупність механізмів організації національної економіки. Ці механізми творять сили ринку – попит і пропозиція та основні економічні суб'єкти, головно держава. Економічна система кожної країни нині містить велику кількість механізмів – механізми розв'язання основних проблем організації економіки, механізм розподілу і перерозподілу створеного національного продукту, механізми реалізації власності на капітальні блага і виготовлені продукти, механізми заощадження та інвестування, механізми формування цін на ресурси та виготовлені товари і послуги, фінансові активи, механізми наймання і звільнення працівників, механізми організації зовнішньоторговельних операцій і т. д.

У сучасному світі домінують економічні системи товарної форми виробництва – ринкова економіка з її численними моделями і у кількох країнах адміністративно-командна система. Одночасно значний відсоток населення планети живе в умовах різних систем натуральної господарки.

Вітчизняні науковці в аналізі економічних систем часто використовують терміни «цивілізаційний» підхід та «формаційний» підхід. Не вдаючись в особливості кожного підходу, зазначимо, що адепти обох підходів визначають економічну систему фактично однаково – відомою тріадою: продуктивні сили, економічні відносини і механізм господарювання. Вітчизняна економічна наука, на наш погляд, мусить відкинути цю тріаду, а терміни «цивілізаційний» та «формаційний» підходи виявились непродуктивними і беззмістовними в аналізі економічних систем.

Ще один ряд термінів вітчизняної фундаментальної економічної науки – це терміни, що запозичені з іноземних мов. Наприклад, мультиплікатор, трансфери, депресія, рецесія, бум, інфляція, стагнація, демпінг, дефлятор, стагфляція і т. д. Науковці неоднозначно оцінюють процеси термінологічного запозичення. Одні з них вважають, що широке використання запозиченої економічної термінології стримує розвиток української мови, науки та освіти – витісняє національні терміни і терміноелементи [6, с. 100]. Інша група дослідників акцентує на тому, що термінологічні запозичення – це єдиний шлях долучення української економічної науки до світового наукового простору. Ще одні фахівці пояснюють збільшення частки запозичених понять і категорій у вітчизняній економічній термінології спрощенням роботи перекладачів. Замість пошуку відповідників в українській мові перекладачі, на їхню думку, записують певний іноземний термін кирилицею [7, с. 92]. Це справді може інколи мати місце, але у більшості випадків справа зовсім в іншому.

Запозичений іноземний термін у формі кальки дає змогу одним словом описати певне економічне явище або процес, замість використання для цього кількох слів або навіть цілого речення. Візьмомо для прикладу термін «мультиплікатор» (калька з англійської мови від *multiplier* – множник). Якщо перекласти термін «*multiplier*» просто як множник, то це число, яке множать на інше число. Термін «мультиплікатор» в українській мові різко звужує поняття «множник». Мультиплікатор в економічній науці означає число (множник), на яке потрібно помножити зміни у сукупних видатках, щоб визначити підсумкову зміну рівноважного ВВП. Інакше кажучи, мультиплікатор – це такий множник, який показує як зміни у сукупних видатках кількісно вплинуть на обсяг національного продукту.

Термін «*multiplier*», безперечно, можна передавати українською мовою як видатковий множник або множник видатків, тобто українізувати його. Проте замість одного слова доведеться застосовувати два, а то і більше, коли мова йтиме про мультиплікатор податків. Термін «мультиплікатор» уже настільки укоренився і став звичним в українській економічній науці, так що його заміна є не доречною.

Ще один приклад застосування англізмів. Ринковій економіці притаманні економічні коливання. У діловому циклі, як відомо, виокремлюють чотири фази: піднесення, вершина, спад і дно. Для характеристики протікання окремих фаз циклу у вітчизняній економічній науці використовують англізми: неглибокий нетривалий спад називають рецесією (калька з *recession*), глибокий тривалий спад - депресією (калька з *depression*), бурхливе піднесення – бум (калька з *boom*) тощо. Отже, використання кальок з англійської економічної термінології дає змогу точніше (одним словом) описати глибинні процеси в економіці (у наведеному прикладі динаміку економічних коливань).

У вітчизняній термінології фундаментальної економічної науки часто знаходимо поєднання питомих термінів з англізмами чи латинізмами. Прикладом є термін «рецесійний розрив» (*recessionary gap*). Цей термін віддзеркалює економічну ситуацію, коли фактичні сукупні видатки менші, ніж ті, що потрібні для купівлі кінцевих товарів і послуг, вироблених у національній економіці за повної зайнятості. У терміні

«рецесійний розрив» прикметник є калькою з англійської (*recessionary*), а «*gap*» перекладено українським словом «розрив». Подібне поєднання питомого і запозиченого термінів простежується і у випадку двох змінних, які широко використовують у макроекономічному аналізі – «ін'єкції» та «витікання». Ін'єкції є калькою (з англ. *injection*), а витікання переклад українською мовою (з англійської *leakage*).

Ще одним прикладом поєднання в одному показнику питомих та запозичених термінів є платіжний баланс України. У 2009 р. МВФ опублікував 6-те керівництво складання платіжного балансу і країни поступово перейшли на цю нову уточнену методику його складання. У поточному рахунку і рахунку капіталу як назви підрозділів (стовпців) використовують латинізм – дебет і кредит. У фінансовому рахунку запроваджено нові назви підрозділів і застосовують питомі терміни – чисте придбання активів (з англ. *net acquisition of assets*) та чисте прийняття зобов'язань (з англ. *net incurrence of liabilities*).

У 90-х роках у вітчизняну економічну літературу влилась велика кількість наукових термінів, окремі з яких, на наш погляд, не зовсім точно перекладено з англійської мови, як приклад «*inferior goods*». Цей термін часто перекладають українською мовою як неякісні блага (товари), або товари низької якості, що не зовсім точно. Згідно з визначенням, *inferior goods* – це блага, попит на які зі збільшенням доходів споживачів, зменшується. До цих благ належить хліб, картопля, капуста, макарони, одяг зі штучних волокон тощо. Ці товари можуть бути якісними з позиції їх виробництва. Проте вони менш цінні з позиції корисності для людського організму порівняно з такими благами, як м'ясо, молочні продукти, фрукти, ягоди, одяг з натуральних волокон тощо. Тому *inferior goods* доцільно перекладати українською мовою, як блага (товари) нижчої споживчої цінності, а *superior goods* – як блага вищої цінності.

У вітчизняній економічній науці поки що, на наш погляд, не впорядковано використання таких допоміжних економічних термінів, як норма, рівень, коефіцієнт, темп, ставка при перекладі з англійської літератури терміна «*rate(s)*». Норма як термін найчастіше в економіці означає рівень чогось, встановлений певним економічним суб'єктом, наприклад, норма амортизації або виявлений рівень певного явища, що забезпечує стабільне функціонування національної економіки, наприклад, природна норма безробіття. При цьому термін «природна норма безробіття» не є вдалим, бо виникає враження, що сама природа породжує безробіття, а не певний тип господарської діяльності. Якщо мова йде про вартісні (грошові) взаємини економічних суб'єктів, зокрема кредити, податки тощо, то англійський термін «*rate*» найприродніше українською мовою звучить як ставка, наприклад, податкова ставка (*tax rate*), процентна ставка (*interest rate*). В обміні валют країн в українській мові закріпився термін «курс», наприклад, валютний (обмінний) курс (*exchange rate*).

У більшості випадків допоміжний англійський термін «*rate*», на наш погляд, доцільно перекласти як рівень, наприклад, очікуваний рівень чистого прибутку (*expected rate of net return*), рівень інфляції (*rate of inflation*), рівень безробіття (*unemployment rate*), рівень, а не норма прибутку (*rate of profit*), рівень заощаджень (*saving rate*) тощо. Коли мова йде про динаміку певного явища, наприклад, збільшення обсягу виробленого

національного продукту за даний рік порівняно з попереднім роком, то англomовний термін «*rate(s)*» потрібно передавати українською мовою як «темп (темпи) економічного зростання» (*growth rates*).

Нарешті, в окремих випадках допоміжний термін «*rate*» доцільно передавати українською мовою як коефіцієнт. Наприклад, англomовний термін «*marginal rate of substitution*» українською мовою, на наш погляд, доцільно перекласти як «граничний коефіцієнт заміщення». Економічний зміст цього терміна полягає в тому, що він є нахилом у певній точці на кривій індиверентності, і показує який обсяг споживання у другому періоді потребує індивід, щоб відшкодувати зменшення споживання у першому періоді на одну одиницю [8, р. 483.]. Інакше кажучи, граничний коефіцієнт заміщення – це певне число, тобто коефіцієнт, на який потрібно помножити обсяг споживання індивіда у першому періоді, щоб знайти його обсяг споживання у другому періоді.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Упродовж останнього десятиліття у вітчизняній економічній літературі дедалі частіше можна зустріти термін «фундаментальна економічна наука», а чверть століття тому цього терміна не було навіть у тритомній Економічній енциклопедії. Необхідність нового наукового терміна для позначення сукупності аналітико-теоретичних підгалузей економічного знання зумовлена тим, що термін «економічна теорія», яким нині позначають цю сукупність, не узгоджується із його змістом у світовій економічній науці. При цьому має місце неоднозначне суперечливе тлумачення таких вузлових категорій і понять, як економічна система, гроші, капітал, витрати, видатки тощо. У навчально-методичній літературі ще продовжують з'ясовувати такі терміни, як двоїстий характер праці, втіленої в товарі або перетворення грошей у капітал, які потрібно перемістити в історію економічних учень. Одночасно такий продуктивний термін як експлуатація практично випав з наукового ужитку. У конкурентній ринковій економіці, коли усі фактори виробництва привласнюють їхні граничні продукти, експлуатація на макроекономічному рівні теоретично неможлива. Проте така економіка – це найчастіше абстрактна модель, яка в реальній дійсності майже не зустрічається. У процесі господарської діяльності, особливо у неусталених економічних системах, виникають нерідко стосунки між економічними суб'єктами, коли одні з них мають змогу привласнювати певну частку граничних продуктів інших, що потребує дослідження економічного змісту терміна «експлуатація» в сучасних умовах.

У вітчизняній економічній науці і навіть побутовій мові помітно збільшилась кількість запозичених термінів та слів, головню з англійської мови. Інколи висловлюється думка, що українські науковці-перекладачі мало задумуються над тим, як можна передати англomовні терміни ресурсами рідної мови. Проте справа у багатьох випадках у зовсім іншому. Застосування іноземного терміну у формі кальки дає змогу описати певне економічне явище або процес одним словом замість використання кількох слів або навіть цілого речення. Це твердження аж ніяк не означає, що не потрібно віднаходити замість запозичених питомі терміни. Терміни-кальки і питомі терміни можуть паралельно використовуватися тривалий час як замітники, а відтак питомі неминуче перемагають.

В українську економічну науку та освіту увійшли англomовні терміни, які не зовсім точно відтворено українською мовою, що інколи спотворює економічний зміст певного терміна. Тому потрібно готувати словники, підручники і навчальні посібники з кожного складника фундаментальної економічної науки, бо тільки у такий спосіб можна домогтися правильного звучання українською мовою запозичених термінів.

Список використаних джерел

1. Політична економія / за наук. ред. проф. Федоренка Н. Г. К.: Алерта. 2008. 519 с.
2. Hashimzade N., Myles G., Black J. Oxford dictionary of Economics (5 ed.). Oxford University Press. 2017. URL: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780198759430.001.0001/acref-9780198759430-e-3594?rskey=2LEkDq&result=1>
3. Панчишин С., Грабинська І. Про формування терміносистеми фундаментальної економічної науки. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2019. Вип. 57. С. 3–9.
4. Економічна теорія: підручник / під ред. А. В. Предборського. К.: Кондор, 2003. 492 с.
5. Економічна теорія. Політекономія: підручник. За редакцією В. Д. Базилевича. 6-те видання, К.: Знання-Прес, 2007. 719 с.
6. Христюк С. Б., Шанаєва-Цимбал Л. О. До питання ролі запозичень в сучасній українській економічній термінології. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки*. 2017. Вип. 272. С. 96–103.
7. Дем'яненко С. До питання сучасної економічної термінології. *Економіка України*. 2011. № 8. С. 90–95.
8. Mankiw, N. Gregory. *Macroeconomics*. New York: Worth Publishers, 2016. 688 p.

References

1. Politychna ekonomiiia. Za naukovoiiu redaktsiieiu prof. Fedorenka N. H. K.: Alerta. 2008. 519 s.
2. Hashimzade N., Myles G., Black J. Oxford dictionary of Economics (5 ed.). Oxford University Press. 2017. URL: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780198759430.001.0001/acref-9780198759430-e-3594?rskey=2LEkDq&result=1>.
3. Panchyshyn S., Hrabynska I. Pro formuvannia terminosystemy fundamentalnoi ekonomichnoi nauky. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia ekonomichna*. 2019. Vypusk 57. S. 3–9.
4. Ekonomichna teoriia: pidruchnyk. Pid redaktsiieiu A. V. Predborskoho. K.: Kondor, 2003. 492 s.
5. Ekonomichna teoriia. Politekonomiiia: pidruchnyk. Za redaktsiieiu V. D. Bazylevycha. 6-te vydannia, K.: Znannia-Pres, 2007. 719 s.
6. Khrystiuk S. B., Shanaieva-Tsymbal L. O. Do pytannia roli zapozychen v suchasniit ukrainskii ekonomichniit terminolohii. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriiia: Filolohichni nauky*. 2017. Vypusk 272. S. 96–103.
7. Demianenko S. Do pytannia suchasnoi ekonomichnoi terminolohii. *Ekonomika Ukrainy*. 2011. № 8. S. 90–95.
8. Mankiw, N. Gregory. *Macroeconomics*. New York: Worth Publishers, 2016. 688 p.

ON THE ECONOMIC MEANING OF THE NODAL TERMS OF THE FUNDAMENTAL ECONOMIC SCIENCES

Stepan Panchyshyn

*Ivan Franko National University of Lviv,
18 Svobody Ave., Lviv, 79008,
e-mail: stepan.panchyshyn@lnu.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6203-4789>*

Abstract. The purpose of the article is to clarify the circumstances of the actualization of the term “fundamental economic science” and clarify the economic meaning of a number of concepts, including those borrowed from English-language economic literature. The methods of comparison, combining of historical and logical, analysis and synthesis are used. The author substantiates the thesis that the need to switch to the use of the term “fundamental economic science” to denote the theoretical and methodological basis for the development of economic knowledge’s branches is caused by the fact that the term “economic theory” is currently used in this function, which has a different economic meaning in world economic science. The author assumes that the use of terms borrowed from other languages does not clutter up the Ukrainian language, but on the contrary, makes it possible to describe a certain economic phenomenon or process with one word instead of using several words or even a whole sentence. The interpretation of the term “economic system” in Ukrainian science and education as a unity of productive forces, economic relations and management mechanism is analyzed and its methodological incapacity and fallibility and even danger to society are shown. The author’s approach to the interpretation of the economic meaning of a number of terms of macroeconomics and microeconomics is proposed.

Key words: fundamental economic science, economic theory, political economy, economic system, inferior good, expenditure, cost, term system, multiplier.

*Стаття надійшла до редакції 10.04.2022
Прийнята до друку 23.05.2022*